

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЛІЗИНГОВОГО ПЛАТЕЖУ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРАХУНКУ ЙОГО РОЗМІРУ

Стаття присвячена дослідженню сутності лізингового платежу. Проаналізовані структура та складові лізингового платежу. Узагальнені методичні підходи до його розрахунку. Ключові слова: лізинг, платіж.

Статья посвящена исследованию сущности лизингового платежа. Проанализированы структура и составляющие лизингового платежа. Обобщены методические подходы к его расчету. Ключевые слова: лизинг, платеж.

Article is devoted to leasing payment investigation. Analyzed are structure and elements of leasing payment. Methodical approaches are generalized. Key words: leasing, payment.

Постановка проблеми. Для багатьох вітчизняних підприємств, що сьогодні працюють в умовах прояву світової фінансової кризи, використання лізингу сприяє вирішенню завдань не тільки оновлення основних виробничих фондів, але й їх ефективного використання. Величина лізингового платежу впливає на рівень доходів та витрат сторін при укладанні договорів лізингу. Тому досить актуальним постає питання дослідження економічної сутності та складових платежу при лізингу.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Проблеми, що стосуються економіко-правових аспектів лізингу були розглянуті у працях вітчизняних та закордонних науковців та фахівців: Чекмарєвої О.М., Внукової Н.М., Ольховикова О.В., Газмана В.Д., Кочеткова В.Н, Краєва Е.В., Прилуцького Л.К., Горемікіна В.А., Кабатової О.В., Джухи В.М. та інших.

Не вирішена раніше частина загальної проблеми. Реалізація різних видів лізингу основних виробничих фондів в Україні потребує залучення відповідних інструментів державного регулювання економіки. Недостатня теоретико-методична розробка лізингової форми інвестування, недосконалість законодавчої бази уповільнюють становлення лізингу в Україні та виконанню ним своїх функцій.

Постановка мети та виклад основного матеріалу. Метою статті є дослідження економічної сутності, складових лізингового платежу та методичних підходів до його розрахунку.

Одним з найбільш складних елементів проектування лізингової операції і підготовки лізингового договору є визначення розміру лізингового платежу. Під платою за лізинг розуміється форма економічних відносин лізингодавця і лізингоотримувача по розподілу доходу, створеного в процесі використання об'єкту лізингу [1-3]. Можна сказати, що в загальному вигляді лізингові платежі є виплатами лізингоотримувача на користь лізингодавцю, за надане право користування об'єктом лізингу. У більшості досліджень [1-6]

відбито, що об'єктивною стороною встановлення лізингової плати є вартість і фактичний стан майна, термін лізингу і норми амортизації, позиковий відсоток, податкові пільги і інші умови. У самій структурі лізингових платежів виділяються три найбільш істотних компонента: склад платежів по економічних елементах; розмір або рівень платежів, способи розрахунків.

Аби лізингова плата виконувала окрім відшкодування вартості ще і стимулюючу функцію, вона повинна включати понад суму амортизаційних відрахувань на використовувані засоби виробництва і частину валового доходу лізингоотримувача. Вкладення засобів в розвиток виробництва, у тому числі і на лізинговій основі, є активною операцією на відміну від позикового відсотка. Тому закономірно, що рівень прибутку лізингодавця має бути вище за банківський відсоток в стабільній економіці, тобто включати частину доходу, який може бути отриманий при суспільно нормальному (середньому) використанні узятого в лізинг майна. Більшість дослідників до складу лізингового платежу включають ще такі економічні елементи як: комісійна винагорода (маржа) лізингодавця, суму, що відшкодовує страхові платежі за договором страхування майна, якщо воно було застраховане лізингодавцем, суму, що виплачується за додатковій послуги лізингодавця, передбачені договором лізингу (наприклад, навчання персоналу, технічне обслуговування об'єкту лізингу, його капітальний ремонт і тому подібне). Такий склад лізингового платежу передбачається і Податковим Кодексом та Законом України «Про фінансовий лізинг» [6,7]. Окрім перерахованих елементів в лізингових платежах слід врахувати податки, які доведеться платити лізингодавцю і лізингоотримувачу, зокрема ПДВ. Здійснений аналіз джерел надав можливість скласти класифікацію лізингових платежів, як наведено на рисунку 1, зокрема по напрямках: залежно від форми платежу, методу нарахування, періодичності внесення і способу сплати.

Так, відповідно до форми здійснення лізингових платежів, вони можуть бути реалізовані: - грошовими коштами (грошова форма); - продукцією і послугами лізингоотримувача (компенсаційна форма); - грошовими коштами у поєднанні з постачанням продукції і наданням послуг лізингоотримувачем (змішана форма).

Відповідно до умов договорів платежі можуть бути одноразовими і періодичними. По періодичності здійснення лізингові платежі можуть бути щорічними, піврічними, квартальними і щомісячними, і сплачуються по погодженому сторонами графіку, який додається до лізингової угоди. Одноразові платежі застосовуються у поєднанні з періодичними внесками в разі, якщо в угоді передбачена виплата лізингодавцю авансу.

Періодичні платежі можуть здійснюватися декількома варіантами оплати: рівними за розміром платежами впродовж всього терміну лізингу; за

схемою зростаючих розмірів лізингових платежів, яка застосовується в основному лізингоотримувачами з нестійким фінансовим положенням; за схемою зменшення розмірів (прискорених платежів), що знижуються, яку використовує лізингоотримувачі із стійким фінансовим положенням.

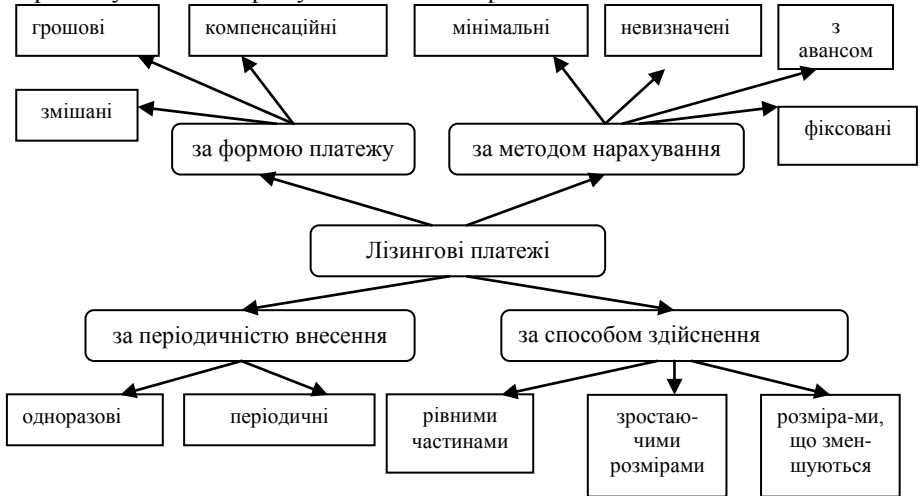

Рис.1 Класифікація видів лізингових платежів

Залежно від методу нарахування лізингових платежів розрізняють: платежі з фіксованою загальною сумою, платежі з авансом (депозитом), мінімальні платежі, невизначені платежі. Фіксована загальна сума лізингового платежу узгоджується сторонами і виплачується у встановленому лізинговим договором порядку. Лізинговий платіж в цьому випадку включає амортизаційні відрахування по об'єкту лізингу, плату за користування позиковими засобами, суму комісійної винагороди лізингодавцю і плату за надані їм додаткові послуги з операції;

Платіж з авансом (депозитом) передбачає, що лізингоотримувач надає лізинговій фірмі аванс або внесок в певному розмірі (зазвичай у відсотках від купувальної вартості об'єкту лізингу) при підписанні контракту. Мінімальна лізингова плата – це сума платежів протягом терміну лізингу, яку повинен виплатити лізингоотримувач, плюс сума, яку останній повинен сплатити, якщо він має намір придбати об'єкт лізингу після закінчення терміну лізингового договору. Розрахунок невизначених платежів базується на деякому вказаному в угоді відсотку, встановленому на певній підставі. За підставу за взаємною угодою може прийматися обсяг реалізації продукції, виробленої на устаткуванні (об'єкті лізингу), сума отриманою від реалізації

прибутку, індекси цін, ринкові ставки позикового відсотка або інші параметри.

Методологічною основою визначення величин лізингових платежів є механізм розподілу валового доходу, створеного лізингоотримувачем, який забезпечував би взаємовигідне поєднання інтересів його і власника об'єкту лізингу. Тому, після внесення лізингових платежів лізингоотримувач повинен не лише відшкодувати виробничі витрати з виручки від реалізації продукції, але й отримати дохід, необхідний для розширеного відтворення і особистого вжитку. Але і лізингодавець (власник майна) повинен мати необхідні доходи, інакше йому немає сенсу передавати майно в лізинг.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, структура і розмір лізингового платежу є одними з визначальних чинників і умов реалізації лізингу. На основі оцінки цих показників приймається рішення про доцільність укладення лізингового договору. Окрім організаційного, податкового і амортизаційного аспектів, а також стану ринку кредитних ресурсів, безпосередній вплив на величину лізингового платежу здійснює сам методичний підхід до його розрахунку.

В Україні відсутній перелік затверджених типових та галузевих методик розрахунку лізингових платежів. Проведений аналіз джерел [1-5]. показав, що по суті, використовуються два методичні підходи – поелементний, який полягає у формуванні платежу за рахунок окремо розрахованих елементів, та підхід, що припускає застосування формули ануїтетів, яка дозволяє забезпечити рівні розміри платежів. Ці методики характеризуються певними перевагами та недоліками, потребують узгодження з нормативним забезпеченням розрахунку лізингового платежу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чекмарева Е.Н. Лізинговий бізнес. [Текст] – М.: Экономика, 1994. – 125с.
2. Газман В.Д. Лізинг: теорія, практика, коментарії. [Текст] - М.: Фонд «Правовая культура», 1997. – 416 с.
3. Горемыкин В.А. Лізинг: Практическое учебно–справочное пособие. [Текст] – М.: Инфра-М., 1997. – 384с.
4. Джуха В.М. Лізинг. Серія «Учебники, учебные пособия». [Текст] – Ростов н/Д.: «Феникс», 1999. – 320с.
5. Овсак О.П. Методичні основи формування платежу по фінансовому лізингу [Текст] // Проблеми інформатизації та управління. Вип.7. –К.: НАУ. – 2002. – С. 54-58.
6. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [Vlhttp://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17)
7. Закон України “Про фінансовий лізинг» від 16 грудня 1997 року N 723/97-ВР. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=723%2F97>